VNITROFAKULTNÍ SDĚLENÍ
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Základní součást: Ústav bohemistických studií
Vyřizuje: doc. Hrdlička
Linka: 262
E-mail: milan.hrdlicka@ff.cuni.cz
Datum: 4. 7. 2014
Komu: děkanka FF UK, doc. Mirjam Friedová, Ph.D., proděkanka pro studium,
Mgr. Eva Lehečková, Ph.D.

Věc: navazující magisterské studium a kurzy pro nebohemisty

Vážená paní děkanko, vážená paní proděkanko,

dovolte, abych se několika poznámkami vrátil k naší pracovní schůzce dne 30. 6. 2014, neboť projednávaná problematika je natolik závažná a zásadní, že může významně zasáhnout do náplně činnosti i statutu nejen naší základní součásti.
Domnívám se, že dříve než by se přistoupilo k některým zamýšleným krokům, které se mohou posléze ukázat jako nevratné a které mohou zklamat očekávání a přinést i velmi negativní výsledky, by bylo žádoucí náležitě, odpovědně a kolektivně zohlednit následující skutečnosti.
1) Ústav bohemistických studií FF UK je v současnosti jediné pracoviště v ČR a jedním z nemnoha v evropském i světovém měřítku, kde lze studovat obor čeština pro cizince jak v bakalářském, tak v navazujícím magisterském studiu.
Tlumočím nyní názor všech pracovníků ÚBS: zachování a další rozvíjení navazujícího magisterského studia se jednoznačně jeví jako nezbytně nutné a prozíravé. Přispívá totiž významně nejen k prestiži naší základní součásti, ale také naší fakulty a potažmo univerzity, a to jak v rámci ČR, tak především v zahraničí. Úspěšná realizace zmiňovaného studia je výsledkem dlouholetého úsilí nás i našich předchůdců. Svědčí o hlubokém zájmu o naši mateřštinu, o kulturní i jiné hodnoty s ní spojované – a tím rovněž o zahraniční zájemce o její pokročilé studium, významným způsobem napomáhá propagaci českého jazyka, české literatury a kultury i celé ČR v zahraničí, což má své cenné a nezastupitelné dopady, mimo jiné i politického a ekonomického rázu.
Lze si jen stěží představit situaci – a obhajovat ji kupř. před našimi zahraničními kolegy–bohemisty a slavisty (např. na blížícím se 60. běhu Letní školy slovanských studií a souběžném mezinárodním sympoziu) – kdy by nebylo možné v ČR institucionálně vystudovat naši mateřštinu jako cizí jazyk na navazující magisterské úrovni.
Ústupem od tohoto typu studia bychom vyslali nejen do zahraničí mimořádně negativní signál, který by nás bez nadsázky vylučoval ze společenství racionálně uvažujících kulturních a vzdělanostních států. Jak se má výuka českého jazyka rozvíjet v zahraničí, když se redukuje u nás?
Chtěl bych v této situaci zdůraznit, že tedy pokládám za potřebné předložit a schválit reakreditaci oboru čeština pro cizince v jejím plném rozsahu, tzn. včetně navazujícího magisterského studia.
2) Omlouvám se za otevřenost a upřímnost, ale nemohu nezmínit následující: pracovníci ÚBS v současnosti vnímají pouhou možnost jakýchkoliv změn velmi citlivě a se značnou nevraživostí a ostražitostí. Jen před několika měsíci bylo totiž převedeno pod ZO spravování mimořádně úspěšného programu Česká studia, který po celá dvě desetiletí přinášel ÚBS i FF UK značný přínos, a to zdaleka nejen ekonomický. Tento krok vyvolal v našich řadách nemálo emocí a

smíšených pocitů. Sotva se poněkud rozjitřená situace na pracovišti začíná uklidňovat, nad částí našich pedagogických aktivit se počínají stahovat temná mračna.
3) Po roce 2009 došlo na ÚBS k řadě změn, jsem přesvědčen, že vesměs pozitivních. Z prakticky ryze lektorského pracoviště (po odchodu prof. J. Kuklíka působil na ÚBS jeden docent, ostatní pracovníci byli v kategorii lektor, titul Ph.D. nebo CSc. neměl kromě mě nikdo) se postupně stává – byť je to proces citlivý a po všech stránkách mimořádně náročný – viditelné a uznávané pedagogicko-odborné pracoviště. Na základě výběrových řízení na ÚBS nastoupili mladí, talentovaní a velmi perspektivní pracovníci (od 1. 10. 2014 zůstávají z původních 9 vyučujících pouze 4, tedy méně než polovina), oproti minulým desetiletím došlo k naprosto nesrovnatelnému zapojení všech interních pracovníků do odborné a publikační činnosti (včetně RIV), do účasti na konferencích, do doktorského studia (je reálný předpoklad, že do dvou-tří let budou mít všichni titul Ph.D., což bylo ještě před pěti lety zcela nepředstavitelné), do grantových projektů i do mezinárodní vědecké spolupráce, do účasti na interním semináři i do dění na pracovišti (raritou, resp. výsadou přestalo být např. vedení a oponování kvalifikačních prací, zasedání v komisích přijímacího řízení a SZZK atd.).
Případná nerealizace navazujícího magisterského studia by v tomto kontextu zcela jistě mohla působit značně demotivujícím, neváhal bych uvést možná až degradujícím dojmem. Mohla by být vnímána jako určitá předzvěst následné možné změny statutu ÚBS, jeho přeměny na pouhé školicí, prakticky orientované pracoviště nechopné zabezpečovat i náročnější odbornou výuku, na jazykovou školu…
x
Nyní pár slov k renesanci kurzů pro nebohemisty.
Naše základní součást chápe naléhavost situace a důvody, které volají po jejich návratu. Chtěl bych jen nyní poukázat na nutnost jejich promyšlené, systémové realizace, na nutnost jejich včasného náležitého zabezpečení po stránce personální (výše uvazků, počet nových lektorů, jejich kvalifikace), materiální (např. dostatečný počet poslucháren s náležitou časovou kapacitou), obsahové (náplň kurzů, zaměření – příprava hlavně na které obory?, viz i nutnost odborných terminologických seminářů aj.), organizační (propagace, administrace, registrace zájemců atd.), ekonomické i koncepční (otázka statutu, akreditace, ošetření otázky udílení víz aj.).
Chtěl bych upozornit ještě na tyto relevantní skutečnosti:
A) Pokud jde o jinojazyčné zájemce o studium humanitních oborů na FF, za úvahu by jistě stálo využití stávajících možností (dohoda o propagaci možností studia na FF aj.), které ve svých 4 pražských střediscích nabízí Ústav jazykové a odborné přípravy UK. Tam se na studium na českých vysokých školách připravují stovky převážně rusky hovořících mluvčích.
B) Aby mohl zahraniční uchazeč úspěšně studovat v češtině na FF náročnější obor, měl by mít úroveň komunikační kompetence optimálně na úrovni C1 (minimálně však B2). Z úrovně A1 na to motivovaný Slovan potřebuje zcela určitě 3, 4 semestry velmi intenzivní přípravy (tedy 9–10 měsíců výuky po 25 hodinách týdně).
Kolik takových kurzů se plánuje otevřít? – Kdyby byly např. dva kurzy po 20 zájemcích, což je velmi solidní obsazenost, našly by se dvě posluchárny, které by byly plně k dispozici?
Kolik lektorů (s úvazkem 20 hodin týdně, viz ÚJOP) se plánuje přijmout? Jakých kvalit? Z jakých zdrojů (a jak štědře) budou placeni, kam budou kmenově spadat? Na výše uvedené dva kurzy by byli zapotřebí lektoři tři. Bude to ovšem řešit předvídaný propad uchazečů o studium na FF?
Kdo zaručí, že se absolventi těchto přípravných kurzů přihlásí na FF a nikoliv třeba na práva nebo na medicínu?
Bude nějaké přijímací řízení při vstupu do přípravných kurzů? Jak se bude regulovat počet frekventantů?
Kolik bude činit poplatek za přípravný kurz? Pokryje náklady na lektory?

Neovlivní tento počin počet zájemců o bakalářské studium oboru čeština pro cizince na ÚBS? V jakém vztahu (co se kupř. statutu a poplatku týče) budou ony přípravcné kurzy a program Česká studia? Bude to znamenat jeho konec?
Otázek by mohla být ještě celá řada, ale to není účelem mého sdělení, nýbrž náplní dalších navazujících jednání.

Vážená paní děkanko, vážená paní proděkanko,

věřím, že má slova přijmete s pochopením a že je nebudete vnímat jako vyjádření apriorního negativistického postoje, nýbrž naopak jako ochotu a připravenost ÚBS vést společný dialog, který bude v této složité situaci usilovat o nalezení přijatelných řešení pro všechny zúčastněné strany.

Předem Vám za to upřímně děkuju.

S pozdravem

doc. PhDr. Milan Hrdlička, CSc.
ředitel ÚBS FF UK